ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

Кафедра публічного управління та публічної служби

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчально-педагогічної роботи
_____ І.С. Чорнодід
"31" серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія держави і права

(шифр і назва навчальної дисципліни)

підготовки **бакалаврів**
(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність **D4 «Публічне управління та адміністрування»**
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма **Публічне управління та адміністрування**

Факультет **Юридичний**
(назва факультету)

Київ – 2026

Робочу програму навчальної дисципліни «Теорія держави і права» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю D4 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування», та відповідних нормативних документів.

Розробник:
Настюк А.А., кандидат юридичних наук, доцент.
Шевченко С.М., старший викладач.

Погоджено:
Гарант освітньої програми _____ Я.В. Качан

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри публічного управління та публічної служби
Протокол від «28» серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри публічного управління та публічної служби

_____ Я.В. Качан

«28» серпня 2026 року

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

Декан юридичного факультету _____ Я.В.Журавель

"28" серпня 2026 року, протокол № 1

Схвалено науково-методичною радою Академії
Протокол від "31" серпня 2026 року № 1

Голова _____ І.С. Чорнодід

"31" серпня 2026 року

© АПСВТ, 2026 рік
© Настюк А.А., 2026 рік
© Шевченко С.М., 2026 рік

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі Національної рамки кваліфікацій України, «Положення про організацію освітнього процесу в Академії праці, соціальних відносин та туризму» від 12 червня 2025 року, Протокол №11, освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підготовки за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» та інших відповідних нормативних документів.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Денна форма навчання</td><td>Заочна форма навчанн</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 12/12</td><td>Галузь знань
D Бізнес, адміністрування та право</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 6</td><td rowspan="4">Спеціальність
D4 Публічне управління та адміністрування</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 12</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість годин – 360/360</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-2-й</td><td>1-2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4 год.
самостійної роботи здобувача – 8 год.

Тижневих годин для заочної форми навчання:
аудиторних – 12 год.
самостійної роботи здобувача – 18 год.</td><td rowspan="8">Освітній рівень: перший (бакалавр)</td><td>60 год.</td><td>36 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семінарські</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>36 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>240 год.</td><td>288 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік, екзамен</td></tr>
</table>

1.2 Пояснювальна записка

Місце: дисципліна «Теорія держави і права» є складовою циклу професійно-практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні, фундаментальні закономірності виникнення, розвитку та функціонування держави і права, а також їх роль у суспільстві та механізмах управління; теоретичні основи держави і права як базису функціонування публічної влади та управління суспільством

Метою навчальної дисципліни є розкриття ключових, базових проблем функціонування держави і права, а також формування узагальнених уявлень про закономірності розвитку державно-правових явищ у контексті управління суспільством.

Дисципліна спрямована на формування системних знань про фундаментальні поняття, сутність, зміст і форми держави та права як основи діяльності органів публічної влади. У взаємозв'язку з іншими науками вона дає змогу зрозуміти природу державно-управлінських процесів, роль права в регулюванні суспільних відносин і механізми впливу держави на розвиток суспільства. Як навчальна дисципліна, «Теорія держави і права» сприяє розвитку у здобувачів освіти: умінь аналізувати державно-правові явища та управлінські процеси; здатності орієнтуватися в основних теоріях і концепціях держави та права; навичок застосування правових знань у сфері публічного управління. Вона закладає теоретичну основу для подальшого вивчення фахових дисциплін у сфері публічного управління, формує критичне мислення, аналітичні здібності та високий рівень правової культури, необхідні для ефективної професійної діяльності у сфері публічної влади.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Теорія держави і права» є

- формування цілісного уявлення про сутність, ознаки, функції та форми держави і права як основи публічного управління;
- вивчення закономірностей виникнення, розвитку та функціонування державно-правових явищ;
- засвоєння базових юридичних категорій і понять, необхідних для розуміння діяльності органів публічної влади;
- формування розуміння ролі права у регулюванні суспільних відносин та забезпеченні ефективного управління;
- розвиток умінь аналізувати державно-правові процеси, явища та управлінські рішення;
- оволодіння навичками застосування норм права у сфері публічного управління;
- формування правового мислення, правосвідомості та правової культури;
- підготовка до подальшого вивчення спеціалізованих дисциплін у сфері публічного управління;
- розвиток здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням принципу законності та верховенства права.

Отже, ТДП як навчальна дисципліна спрямована на поєднання теоретичних знань із практичними потребами діяльності у сфері публічного управління.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Теорія держави і права» є складовою частиною циклу фундаментальних дисциплін для підготовки здобувачів за спеціальністю «публічне управління та адміністрування»; вона тісно пов'язана з Адміністративним правом, Конституційним правом України, Вступом до фаху, Історією публічного управління.

2. Результати навчання

Навчання дисципліні забезпечує внесок у формування таких програмних компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки бакалаврів:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями, зокрема у сфері публічного управління та адміністрування у соціальній сфері.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, європейської спрямованості розвитку України, необхідність його сталого соціального розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство з урахуванням викликів соціального розвитку та повоєнного відновлення України, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема у сфері соціального розвитку та публічного управління.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, у тому числі з використанням аналітичних матеріалів щодо соціальної політики та розвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)

ФК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів, у тому числі у сфері надання публічних і соціальних послуг.

ФК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки, з урахуванням принципів верховенства права та європейської спрямованості розвитку України.

ФК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування, зокрема з проблем соціального розвитку.

Очікувані результати навчання за дисципліною: (Програмні результати навчання)

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства, з урахуванням особливостей соціального розвитку.

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування, з урахуванням європейської спрямованості розвитку України.

ПРН11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку, у тому числі у соціальній сфері.

3. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Теорія держави і права у системі наук публічного управління.

Загальна характеристика науки «Теорія держави і права». Предмет теорії держави і права та його особливості. Поняття методології та методів теорії держави і права. Функції теорії держави і права, їх класифікація. Роль і місце теорії держави і права у системі суспільних наук та наук суспільного управління. Завдання і функції теорії держави і права як навчальної дисципліни в системі підготовки фахівців сфери публічного управління.

Тема 2. Загальні закономірності виникнення та розвитку держави.

Розмаїття теорій (концепцій) походження держави. Загальна характеристика додержавного суспільства. Публічна влада у додержавному суспільстві. Поняття цивілізації. Цивілізаційний підхід. Індустріальний підхід. Шляхи походження держави. Трансформація додержавного суспільства у державне утворення. Передумови та причини виникнення держави. Походження держави. Загальне і особливе в походженні держави. Ознаки, що відрізняють державу від самоуправління в додержавному суспільстві.

Розуміння держави в історії державно-правової думки. Розвиток держави, її історичні типи. Нові підходи до типології держав. Суттєві риси історичних типів держави. Поняття держави, її характерні ознаки та соціальна цінність. Сутність держави. Співвідношення держави з природою, суспільством та економікою. Характеризуючи ознаки державного суверенітету. Декларація про державний суверенітет України.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 3. Держава як суб'єкт публічної влади у політичній системі суспільства

Поняття і структура суспільства. Суспільство і влада. Політика як сфера суспільного життя. Поняття і властивості державної влади. Співвідношення політичної і державної влади.

Проблема єдності і поділу державної влади.

Політична система суспільства: поняття і загальна характеристика. Підстави типології політичної системи. Закономірності розвитку політичної системи. Функції політичної системи. Характеристика елементів політичної системи. Політична діяльність як основний системоутворюючий фактор у політичній системі суспільстві.

Держава як елемент політичної системи суспільства. Партії в політичній системі суспільства. Основні напрями взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи. Особливості політичної системи України.

Держава і публічне управління: держава як суб'єкт публічної влади; механізм реалізації державної влади; роль органів публічної адміністрації у політичній системі.

Тема 4. Держава в сучасних умовах розвитку суспільства. Держава в умовах воєнного стану.

Особливості становлення та формування концепції громадянського суспільства. Поняття та ознаки громадянського суспільства. Шляхи реформування громадянського суспільства в Україні.

Соціальна цінність демократії в сучасному світі. Демократія в умовах України. Демократична держава: поняття та ознаки. Загальна характеристика концепції соціальної держави. Становлення ідеї правової держави. Основні ознаки правової держави. Конституційне закріплення принципів правової держави. Шляхи формування соціальної, правової держави в Україні.

Поняття та правові засади воєнного стану: сутність і ознаки воєнного стану; підстави та порядок його запровадження і припинення; нормативно-правове регулювання воєнного стану в Україні. Особливості функціонування держави в умовах воєнного стану: трансформація функцій держави в умовах війни; пріоритет забезпечення національної безпеки і оборони; централізація управління та посилення ролі виконавчої влади.

МОДУЛЬ 2. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Тема 5. Функції держави. Загальна характеристики основних функцій держави в умовах воєнного стану.

Поняття функцій держави. Зв'язок функцій держави з її сутністю та призначенням. Класифікація функцій держави. Внутрішні і зовнішні функції держави. Основні та додаткові функції держави. Постійні та тимчасові функції держави. Правові форми та методи здійснення функцій держави.

Особливості трансформацій функцій держави під час воєнного стану. Зміна пріоритетів у функціонуванні державних органів. Характеристика оборонної функції: організація та управління збройними силами та іншими військовими підрозділами; мобілізація ресурсів для забезпечення потреб армії та фронту; координація діяльності органів державної влади та місцевих органів в умовах військових дій; оборонна інфраструктура та її функціонування в умовах воєнного стану.

Функція забезпечення національної безпеки та громадського порядку: посилення правоохоронних органів; боротьба з тероризмом та іншими загрозами національній безпеці; контроль за збереженням правопорядку в умовах кризової ситуації; забезпечення безпеки на території держави та охорона кордонів.

Функція правового регулювання та забезпечення законності: тимчасове обмеження прав і свобод громадян у зв'язку з воєнним станом; забезпечення правового порядку в умовах війни (включаючи введення надзвичайних правових норм); взаємодія органів державної влади та судових органів для забезпечення правосуддя в умовах кризових ситуацій.

Економічна функція: мобілізація економічних ресурсів для забезпечення потреб оборони та війни; державне регулювання економіки, контроль за цінами, забезпечення продовольчої та матеріальної безпеки; реалізація програм соціального забезпечення в умовах економічної нестабільності; управління фінансами та мобілізація капіталу для забезпечення

воєнних потреб.

Соціальна функція: соціальний захист постраждалих від війни (внутрішньо переміщених осіб, поранених, сімей загиблих); підтримка морального духу громадян, організація волонтерської діяльності; забезпечення умов для нормального життєзабезпечення населення в умовах війни (житло, медичне обслуговування, освіта тощо).

Інформаційна функція: контроль за інформаційним простором та протидія інформаційним атакам і дезінформації; забезпечення прозорості та достовірності інформації, що стосується воєнного стану; контроль за поширенням інформації в медіа та соціальних мережах для запобігання паніці та дестабілізації ситуації.

Функція відновлення та реконструкції: планування відновлення інфраструктури та економіки після завершення бойових дій; підтримка підприємств та громадян, які постраждали від війни; розробка програм для відновлення державних установ, соціальних структур та економіки.

Тема 6. Механізм держави. Державне управління в умовах воєнного стану.

Поняття механізму держави. Механізм держави як система державних організацій. Державні організації: поняття, основні ознаки і види. Поняття державного апарату і його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влади і структура державного апарату. Законодавча, виконавча і судова влади, їх соціальне призначення, основи організації і взаємодії. Вимоги до державного апарату за умови демократичної правової держави. Основні напрями удосконалення організації і діяльності механізму Української держави.

Державне управління в умовах воєнного стану: особливості прийняття управлінських рішень; кризове управління та оперативність реагування; забезпечення функціонування критичної інфраструктури.

Централізація управлінських функцій: посилення централізації управління в умовах війни: роль вищих органів виконавчої влади; адаптація управлінських структур для забезпечення ефективної мобілізації ресурсів; особливості прийняття та виконання управлінських рішень в умовах кризової ситуації.

Мобілізаційне управління: мобілізація людських і матеріальних ресурсів для потреб армії та фронту; організація та координація мобілізаційних заходів; управління економічними, фінансовими та людськими ресурсами під час воєнного стану; функціонування національної економіки в умовах військової мобілізації.

Координація діяльності органів публічної влади та безпеки: взаємодія органів державної влади, військових та правоохоронних органів у кризових умовах; координація дій між центральними і місцевими органами виконавчої влади; управління національною безпекою, боротьба з тероризмом і іншими загрозами.

Відновлення та реформація державного управління після завершення воєнного стану.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

Тема 7. Форма держави.

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави з її сутністю. Класифікація форм держави. Поняття форми правління. Характеристика видів форм правління. Монархія: поняття, основні риси та види. Республіканська форма правління: поняття, основні ознаки та характеристика видів.

Поняття форм державного устрою. Види форм державного устрою. Характеристика унітарної держави к простої форми державного устрою. Складні форми державного устрою: федерація, конфедерація, імперія, їх основні ознаки й особливості. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми державного устрою.

Поняття державно-правового режиму і його співвідношення з формою правління і державного устрою. Види державно-правових режимів. Характеристика демократичного і антидемократичного державних режимів. Особливості елементів форм Української держави.

Тема 8. Правоохоронна діяльність держави. Особливості правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану.

Поняття суспільної безпеки. Державна і суспільна безпека, їх види. Соціальна безпека як об'єкт охоронної діяльності. Державні і суспільні форми здійснення правоохоронної діяльності. Охоронна функція правової системи. Охоронний механізм права: правові засоби і режим. Поняття правоохоронної діяльності, її основні риси, види.

Правоохоронна діяльність як вид (форма) охоронної діяльності, фактор самозбереження правової системи. Правоохоронна діяльність і механізм правового регулювання. Особливості правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ. Середовище правоохоронної діяльності. Зміст правоохоронної діяльності (суб'єкти, об'єкти, цілі, завдання, засоби, методи, функції). Форми правоохоронної діяльності, їх види і характеристика.

Особливості правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану: зміни в організації та функціонуванні правоохоронних органів під час воєнного стану; розширення повноважень правоохоронних органів у сфері забезпечення безпеки та порядку; взаємодія правоохоронних органів з іншими органами державної влади та військовими структурами. Роль поліції та інших правоохоронних органів в умовах війни. Мобілізація правоохоронних сил у кризовій ситуації.

Забезпечення прав і свобод громадян в умовах воєнного стану: тимчасові обмеження прав і свобод громадян під час воєнного стану; роль правоохоронних органів у забезпеченні законності, дотримання прав людини та міжнародного гуманітарного права; забезпечення правової допомоги та захисту прав громадян у кризових умовах. Особливості правопорушень та правової відповідальності під час війни.

Інформаційна безпека та боротьба з дезінформацією: роль правоохоронних органів у боротьбі з інформаційними атаками, дезінформацією та пропагандою; організація контролю за інформаційним простором, фальшивими новинами та зловживаннями в медіа; захист критичної інформаційної інфраструктури від кібератак та інформаційних загроз. Міжнародна співпраця правоохоронних органів в умовах війни.

МОДУЛЬ 3. ПОХОДЖЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАВА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.

Тема 9. Загальне вчення про право.

Розуміння права в історії державно-правової думки. Загальні проблеми сучасного праворозуміння. Походження права. Поняття права, його соціальна цінність. Основні ознаки права. Історичні типи права, їх характеристика. Сутність і зміст права. Принципи права – загально-правові, міжгалузеві, галузеві, принципи інститутів права і їх характеристика. Право як нормативний регулятор суспільних відносин. Функції права. Спеціально-юридичні функції права.

Структура права. Характеристика структурних елементів права. Об'єктивне і суб'єктивне право, матеріальне і процесуальне, регулятивне і охоронне, публічне і приватне: поняття, загальна характеристика. Право і управління, правові форми діяльності держави. Право і державний примус. Право і економіка.

Тема 10. Право у системі соціальних норм.

Поняття соціального регулювання. Основні види соціальних норм і їх роль та функції у забезпеченні соціального регулювання. Поняття соціальних норм. Види соціальних норм і їх особливості. Право як особливий вид соціальних норм, його роль і місце в системі соціальних норм та забезпеченні функцій соціального регулювання. Відмінність правових норм від моральних та інших соціальних норм. Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Норма права і стаття нормативно-правового акту. Види, структура і ефективність норм права. Характеристика структурних елементів норми права: гіпотези, диспозиції та санкції.

Норми права як основа публічного управління.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.

Тема 11. Правоутворення. Особливості процесу правоутворення під час воєнного стану.

Поняття правоутворення, його види. Правотворчість як особлива форма соціального управління. Суб'єкти, принципи і види правотворчості. Основні етапи правотворчості. Правотворчість і юридична техніка.

Загальні принципи правоутворення в умовах воєнного стану. Основні особливості законодавчого та нормативного процесу під час війни. Вплив воєнного стану на принципи законності та демократичності правоутворення.

Зміни в законодавчій діяльності під час воєнного стану: спрощення процедур прийняття нормативно-правових актів; запровадження тимчасових норм і обмежень; роль урядових органів та президентських указів у правотворчості в умовах воєнного стану. Виконавча та нормативна діяльність під час війни.

Особливості правотворення на рівні органів місцевого самоврядування. Механізм адаптації місцевих нормативно-правових актів до воєнних умов. Взаємодія органів місцевого самоврядування з центральною владою щодо правотворення.

Адаптація правового поля після завершення воєнного стану: реформа законодавства після припинення воєнного стану; відновлення прав і свобод громадян після воєнного стану; вивчення досвіду правотворення в умовах війни для поліпшення правової системи України.

Тема 12. Форми (джерела) права.

Зовнішні форми права. Поняття і види форм (джерел) права, їх особливості. Правовий звичай, правовий прецедент, нормативно-правовий акт, нормативно-правовий договір. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права. Види нормативно-правових актів: закони і підзаконні нормативні акти. Дія нормативно- правових актів у часі, просторі і за колом осіб. Способи викладення норм права у статтях нормативно-правових актів.

МОДУЛЬ 4. СИСТЕМНІСТЬ ПРАВА.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7.

Тема 13. Система права і система законодавства.

Поняття системи права, її об'єктивна обумовленість і головні властивості. Системність як особлива властивість права. Норма права, правовий інститут, підгалузь права, галузь права, правовий комплекс як основні структурні елементи системи права, їх характеристика. Основи та принципи перебудови і функціонування системи права. Предмет і метод правового регулювання як основи розподілу права на галузі та інститути.

Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення з системою права. Галузева, субординаційна і федеративна структура системи законодавства. Система законодавства України. Систематизація нормативних актів. Кодифікація і інкорпорація: поняття, особливості, характерні риси.

Тема 14. Юридичний процес. Особливості юридичного процесу в умовах воєнного стану.

Поняття та види юридичного процесу. Зміст юридичного процесу. Принципи юридичного процесу. Стадії юридичного процесу. Види процесуальних документів. Юридична техніка. Процесуальні правовідносини. Суб'єкти процесуальних правовідносин. Об'єкт процесуальних правовідносин. Зміст процесуальних правовідносин. Система процесуального права. Система процесуального законодавства. Структура норми процесуального права.

Поняття та особливості юридичного процесу в умовах воєнного стану. Зміна стандартів і процедур у судочинстві, правоохоронних органах і адміністративному управлінні. Зміни в правосудді під час воєнного стану. Адаптація цивільних, адміністративних і кримінальних процесів до умов війни; процеси щодо військових злочинів, тероризму та колабораціонізму.

Роль органів правопорядку в юридичному процесі під час війни. Процес прийняття та виконання правових рішень під час воєнного стану. Юридичний захист прав і свобод громадян в умовах воєнного стану. Особливості адміністративного процесу в умовах воєнного стану.

Юридичні механізми забезпечення національної безпеки. Міжнародне право в умовах воєнного стану. Проблеми і виклики юридичного процесу під час воєнного стану.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.

Тема 15. Правове регулювання суспільних відносин.

Різні підходи до визначення поняття правового впливу. Форми правового впливу на суспільні відносини. Правове регулювання: поняття, предмет, метод. Межі правового регулювання. Види правового регулювання. Типи правового регулювання. Стадії процесу правового регулювання. Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Характеристика елементів механізму правового регулювання. Ефективність механізму правового регулювання.

Особливості механізму правового регулювання у сфері публічного управління.

Тема 16. Теорія правовідносин.

Поняття і основні риси правових відносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Структура правовідносин: суб'єкти, об'єкти, зміст. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність як основна риса правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Поняття і види об'єктів правовідносин. Зміст правовідносин: юридичний і фактичний. Суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Виникнення, зміна та припинення правовідносин. Юридичні факти: поняття і класифікація.

Поняття, типи та структура правовідносин у публічному управлінні. Правовідносини у сфері державного управління та адміністрування. Адміністративно-правові правовідносини в контексті публічного управління. Роль правових механізмів у досягненні ефективного публічного управління. Проблеми та виклики в правовому регулюванні публічного управління. Шляхи вдосконалення правовідносин у публічному управлінні

МОДУЛЬ 5. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВА.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9.

Тема 17. Форми реалізації правових норм.

Поняття, форми і методи реалізації норм права. Соціальний і правовий зміст реалізації норм права. Безпосередні форми реалізації норм права: використання, виконання та дотримання.

Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Випадки реалізації права у формі застосування. Ознаки застосування. Вимоги до правозастосовчої діяльності. Суб'єкти і стадії застосування норм права. Акти застосування норм права. Види правозастосовчих актів. Відмінності нормативних та правозастосовчих актів. Особливості застосування норм права правоохоронними органами.

Електронне урядування як форма реалізації норм права. Роль цифрових технологій у реалізації правових норм в управлінських процесах. Онлайн-послуги та електронні документи як інструменти реалізації норм права. Електронне урядування як механізм підвищення ефективності публічного управління та зниження бюрократичних бар'єрів.

Тема 18. Тлумачення правових норм.

Тлумачення правових норм у правозастосовчій діяльності. Поняття, необхідність і мета тлумачення нормативно-правових актів. Види і способи тлумачення норм права: поняття та класифікація. Прогалини в законодавстві і шляхи їх усунення. Реалізація норм права при прогалинах у законодавстві. Аналогія права і аналогія закону.

Тлумачення як важливий етап правового регулювання діяльності органів публічної влади. Тлумачення норм права в процесі прийняття управлінських рішень, у тому числі в

кризових ситуаціях. Тлумачення норм права і правовий моніторинг у публічному управлінні: проведення правового моніторингу для визначення необхідності коригування тлумачення правових норм; вплив змін у правовій політиці на тлумачення норм права; забезпечення консистентності в тлумаченні норм права органами публічного управління для запобігання правових суперечностей.

Проблеми і виклики тлумачення норм права в публічному управлінні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10.

Тема 19. Правова поведінка.

Соціальна поведінка та її види. Нормативна поведінка. Право і поведінка. Соціальна і правова природа правової поведінки. Правова поведінка: поняття (різні підходи до визначення), ознаки, структура, види і співвідношення з іншими видами соціальної поведінки. Механізм правової поведінки та його зміст.

Поняття правомірної поведінки. Основні ознаки правомірної поведінки. Види правомірної поведінки. Різновиди правомірної поведінки за вольовою ознакою. Правовий вчинок – основа правомірної поведінки.

Поняття та основні ознаки протиправної поведінки. Елемент протиправної поведінки – правопорушення. Правопорушення: поняття і ознаки. Види правопорушень. Склад правопорушення та характеристика його елементів.

Правова поведінка в системі публічного управління. Особливості правової поведінки державних службовців. Принципи правової поведінки в публічному управлінні (законність, прозорість, підзвітність, доброчесність). Етичні стандарти та професійна відповідальність посадових осіб.

Тема 20. Юридична відповідальність.

Правові наслідки правової поведінки. Стимулювання і заохочення правомірної поведінки, засоби її охорони і захисту. Юридична відповідальність: поняття, ознаки. Позитивна (перспективна) та ретроспективна (негативна) юридична відповідальність. Принципи, мета та функції юридичної відповідальності. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності.

Особливості юридичної відповідальності у сфері публічного управління. Суб'єкти публічного управління як носії юридичної відповідальності. Підстави настання відповідальності посадових осіб. Види правопорушень у сфері публічного управління. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.

МОДУЛЬ 6. ВПЛИВ ПРАВА НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДЕЙ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11.

Тема 21. Законність і правопорядок. Особливості забезпечення законності в умовах воєнного стану.

Поняття законності і її зміст. Законність як режим, як принцип, як вимога. Принципи законності: верховенство права, єдність і реальність законності, забезпечення прав людини, невідворотність відповідальності за вчинене правопорушення, взаємозв'язок з доцільністю, культурністю, справедливістю. Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності: загальні та спеціально-юридичні.

Правопорядок – результат законності. Суспільний порядок і правопорядок: поняття, зміст, співвідношення. Вимоги до правопорядку. Поняття дисципліни і її види.

Державна дисципліна: поняття і форми виявлення. Співвідношення законності з правопорядком, суспільним порядком та дисципліною. Роль правоохоронних органів в охороні і зміцненні законності та правопорядку.

Особливості забезпечення законності в умовах воєнного стану.

Тема 22. Правова свідомість та правова культура.

Право, правосвідомість і духовне життя суспільства. Правосвідомість – вид суспільної свідомості. Поняття та характерні риси правової свідомості. Структура правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія, їх співвідношення. Види правосвідомості. Джерела формування правосвідомості, роль соціальної практики у цьому процесі.

Правова культура: поняття і структура. Показники правової культури. Зв'язок правової культури з правосвідомістю. Шляхи формування правової культури. Правова культура – одна з основних рис правової держави.

Поняття правового виховання. Цілі та зміст правового виховання. Завдання правового виховання. Форми правового виховання: правове навчання, правова агітація, правова пропаганда, юридична практика, самовиховання. Суб'єкти здійснення правовиховної роботи. Основні вимоги до правовиховної роботи.

Правова свідомість та правова культура в сфері публічного управління. Роль правосвідомості у прийнятті управлінських рішень. Професійна правова культура публічних службовців. Правова культура як чинник довіри до влади.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 12.

Тема 23. Правові системи сучасності.

Поняття, природа та значення порівняльного правознавства. Право – поєднання «національного», «світового» та «саморозвитку». Загально правові тенденції розвитку. Національно-державні відмінності у праві. Механізм зближення національних правових систем.

Поняття правової системи. Характеристика елементів правової системи: статичних та динамічних. Вчення про правові сім'ї. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї. Характеристика правової сім'ї загального права. Сім`ї релігійного та традиційного права. Змішані правові системи.

Тема 24. Правова система України в умовах воєнного стану та періоду післявоєнного відновлення.

Структура правової системи України та характеристика її елементів. Сучасні проблеми та тенденції розвитку правової системи України на сучасному етапі.

Функціонування інститутів правової системи під час війни. Особливості роботи органів публічного управління. Діяльність правоохоронних органів і забезпечення безпеки. Судочинство в умовах воєнного стану. Забезпечення законності та правопорядку.

Післявоєнне відновлення правової системи. Поняття та етапи післявоєнного відновлення. Відновлення верховенства права та правових інститутів. Реформування законодавства відповідно до європейських стандартів. Відновлення прав і свобод громадян. Роль міжнародних організацій у відбудові правової системи.

4. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	сем	с. р.		л	сем	с.р.
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.								

Тема 1. Теорія держави і права у системі юридичних наук	10	2	2	6	10	1	1	8
Тема 2. Загальні закономірності виникнення та розвитку держави	20	4	4	12	20	2	2	16
Разом за змістовий модуль 1	30	6	6	18	30	3	3	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.								
Тема 3. Держава як суб'єкт публічної влади у політичній системі суспільства	15	2	2	11	15	2	2	11
Тема 4. Держава в сучасних умовах розвитку суспільства. Держава в умовах воєнного стану.	15	2	2	11	15	1	1	13
Разом за змістовий модуль 2	30	4	4	22	30	3	3	24
МОДУЛЬ 2. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.								
Тема 5. Функції держави. Загальна характеристики основних функції держави в умовах воєнного стану.	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 6. Механізм держави. Державне управління в умовах воєнного стану.	15	2	2	11	15	1	1	13
Разом за змістовий модуль 3	30	4	4	22	30	2	2	26
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.								
Тема 7. Форма держави	15	4	4	7	15	2	2	11
Тема 8. Правоохоронна діяльність держави. Особливості правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану.	15	2	2	11	15	2	2	11
Разом за змістовий модуль 4	30	6	6	18	30	4	4	22
МОДУЛЬ 3. ПОХОДЖЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАВА								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.								
Тема 9. Загальне вчення про право.	15	2	2	11	15	2	1	11
Тема 10. Право у системі соціальних норм	15	4	4	7	15	1	2	13
Разом за змістовий модуль 5	30	6	6	18	30	3	3	24

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.								
Тема 11. Правоутворення. Особливості процесу правоутворення під час воєнного стану.	15	2	2	11	15	2	2	11
Тема 12. Форми (джерела) права	15	2	2	11	15	1	1	13
Разом за змістовий модуль 6	30	4	4	22	30	3	3	24
МОДУЛЬ 4. СИСТЕМНІСТЬ ПРАВА.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7.								
Тема 13. Система права і система законодавства	20	2	2	16	20	2	2	16
Тема 14. Юридичний процес. Особливості юридичного процесу в умовах воєнного стану.	10	2	2	6	10	1	-	9
Разом за змістовий модуль 7	30	4	4	22	30	3	2	25
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.								
Тема 15. Правове регулювання суспільних відносин.	10	2	2	6	10	-	2	8
Тема 16. Теорія правовідносин	20	4	4	12	20	2	2	16
Разом за змістовий модуль 8	30	6	6	18	30	2	4	24
МОДУЛЬ 5. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВА.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9.								
Тема 17. Форми реалізації правових норм	20	4	4	12	20	2	2	16
Тема 18. Тлумачення правових норм.	10	2	2	6	10	1	-	9
Разом за змістовий модуль 9	30	6	6	18	30	3	2	25
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10.								
Тема 19. Правова поведінка	15	2	2	11	15	2	2	11
Тема 20. Юридична відповідальність	15	2	2	11	15	2	2	11
Разом за змістовий модуль 10	30	4	4	22	30	4	4	22
МОДУЛЬ 6. ВПЛИВ ПРАВА НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДЕЙ.								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11.								
Тема 21. Законність і правопорядок. Особливості забезпечення законності в умовах	15	2	2	11	15	2	1	12

воєнного стану.								
Тема 22. Правова свідомість та правова культура.	15	2	2	11	15	2	1	12
Разом за змістовий модуль 11	30	4	4	22	30	3	3	24
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 12.								
Тема 23. Правові системи сучасності	15	4	4	7	15	1	1	13
Тема 24. Правова система України в умовах воєнного стану та періоду післявоєнного відновлення.	15	2	2	11	15	1	1	13
Разом за змістовий модуль 12	30	6	6	18	30	2	2	26
Усього годин	**360**	**60**	**60**	**240**	**360**	**36**	**36**	**288**

5. Теми семінарських занять

№ з/п теми	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1	Теорія держави і права у системі юридичних наук	2	1
2	Загальні закономірності виникнення та розвитку держави	4	2
3	Держава як суб'єкт публічної влади у політичній системі суспільства	2	2
4	Держава в сучасних умовах розвитку суспільства. Держава в умовах воєнного стану.	2	1
5	Функції держави. Загальна характеристики основних функції держави в умовах воєнного стану.	2	1
6	Механізм держави. Державне управління в умовах воєнного стану.	2	1
7	Форма держави	4	2
8	Правоохоронна діяльність держави. Особливості правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану.	2	2
9	Загальне вчення про право	2	1
10	Право у системі соціальних норм	4	2
11	Правоутворення. Особливості процесу правоутворення під час воєнного стану.	2	2
12	Форми (джерела) права	2	1
13	Система права і система законодавства	2	2
14	Юридичний процес. Особливості юридичного процесу в умовах воєнного стану.	2	-
15	Правове регулювання суспільних відносин.	2	2
16	Теорія правовідносин	4	2
17	Форми реалізації правових норм	4	2
18	Тлумачення правових норм	2	-
19	Правова поведінка	2	2
20	Юридична відповідальність	2	2
21	Законність і правопорядок. Особливості забезпечення законності в умовах воєнного стану.	2	1
22	Правова свідомість та правова культура.	2	1

23	Правові системи сучасності	4	1
24	Правова система України в умовах воєнного стану та періоду післявоєнного відновлення.	2	1
	Разом	**60**	**36**

6. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача (СРС) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи здобувача.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Основними формами СРС є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до семінарських, практичних занять та виконання домашніх завдань;
- систематика вивченого матеріалу курсу та підготовка до поточного контролю;
- виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу, написання есе за заданою тематикою, тощо).

№ з/п	Тема, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		д.ф.н.	з.ф.н.
1	**Теорія держави і права у системі юридичних наук** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	6	8
2	**Загальні закономірності виникнення та розвитку держави** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	12	16
3	**Держава як суб'єкт публічної влади у політичній системі суспільства** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	11
4	**Держава в сучасних умовах розвитку суспільства. Держава в умовах воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	13
5	**Функції держави. Загальна характеристики основних функції держави в умовах воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	13
6	**Механізм держави. Державне управління в умовах воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання	11	13

	письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)		
7	**Форма держави** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	7	11
8	**Правоохоронна діяльність держави. Особливості правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	11
9	**Загальне вчення про право** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	11
10	**Право у системі соціальних норм** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	7	13
11	**Правоутворення. Особливості процесу правоутворення під час воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	11
12	**Форми (джерела) права**. (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	13
13	**Система права і система законодавства** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	16	16
14	**Юридичний процес. Особливості юридичного процесу в умовах воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	6	9
15	**Правове регулювання суспільних відносин** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	6	8
16	**Теорія правовідносин** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	12	16
17	**Форми реалізації правових норм** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	12	16

18	**Тлумачення правових норм** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	6	9
19	**Правова поведінка** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	11
20	**Юридична відповідальність** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	11
21	**Законність і правопорядок. Особливості забезпечення законності в умовах воєнного стану.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	12
22	**Правова свідомість та правова культура** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	12
23	**Правові системи сучасності** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	7	13
24	**Правова система України в умовах воєнного стану та періоду післявоєнного відновлення.** (робота з рекомендованою літературою, пошук та опрацювання додаткових джерел, виконання письмової роботи та практичного кейсу; підготовка до виконання контрольної роботи – для здобувачів з.ф.н.)	11	13
	Разом	**240**	**288**

7. Контрольні заходи

Поточний контроль успішності засвоєнням здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час семінарських занять, оцінювання виконання здобувачами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі здобувачами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань здобувачів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування розміщених на платформі MOODLE), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу здобувачів. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

Методами контролю результативності навчання здобувачів освіти є оцінювання їхньої активності на лекційних заняттях; оцінювання активності та якості роботи на

практичних заняттях; опитування на семінарських заняттях; оцінювання індивідуальних завдань та практичних кейсів, поточний контроль (модульна контрольна робота), підсумковий контроль (іспит).

Розподіл балів, які отримують здобувачі денної форма навчання в 1 семестрі (залік)

Вид навчальної роботи за модулями та темами	**Форма контролю**	**Максимальна кількість балів**
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.		
Тема 1. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	20
Тема 2. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.		
Тема 3. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	20
Тема 4. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	20
Загальна кількість балів за всі теми Модулю 1 є середнім арифметичним балів, які отримані здобувачем за кожну тему змістових модулів 1 і 2		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота № 1	50
Разом за Модуль 1		**100**
МОДУЛЬ 2. ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.		
Тема 5. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота або реферат, практичний кейс	20
Тема 6. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.		
Тема 7. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	30
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	20
Тема 8.	Активність роботи на семінарському	30

Семінарське заняття Самостійна робота здобувачів	занятті Письмова робота та практичний кейс	20
Загальна кількість балів за всі теми Модулю 2 є середнім арифметичним балів, які отримані здобувачем за кожну тему змістових модулів 3 і 4		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота № 2	50
Разом за Модуль 2		**100**
МОДУЛЬ 3. ПОХОДЖЕННЯ, СУТНІСТЬ ТА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАВА		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.		
Тема 9. Семінарське заняття Самостійна робота **здобувачів**	Активність роботи на семінарському занятті Письмова робота та практичний кейс	30 20
Тема 10. Семінарське заняття Самостійна робота **здобувачів**	Активність роботи на семінарському занятті Письмова робота та практичний кейс	30 20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.		
Тема 11. Семінарське заняття Самостійна робота здобувачів	Активність роботи на семінарському занятті Письмова робота та практичний кейс	30 20
Тема 12. Семінарське заняття Самостійна робота здобувачів	Активність роботи на семінарському занятті Письмова робота або реферат, практичний кейс	30 20
Загальна кількість балів за всі теми Модулю 3 є середнім арифметичним балів, які отримані здобувачем за кожну тему змістових модулів 5 і 6		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота № 3	50
Разом за Модуль 3		**100**
Підсумковий контроль - **ЗАЛІК**	*Загальна кількість балів між модулями вираховується як середнє арифметичне між балами, що отримані здобувачем за кожен модуль*	

Критерії оцінювання.

1. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – від 1 до 15 балів
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – від 16 до 22 балів
- відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував

високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – від 23 до 30 балів

2. Виконання письмових робіт або рефератів:

- не підготував письмової роботи або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів
- підготував завдання, але виконав його формально, частка підготовленого тексту не є унікальною, здобувач погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – від 1 до 10 балів
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною – від 11 до 20 балів

3. Модульна контрольна робота:

- Контрольна робота містить тестові завдання ІІ та ІІІ рівня складності, оцінюється від 0 до 50 балів

Розподіл балів, які отримують здобувачі денної форма навчання в 2 семестрі (екзамен)

Вид навчальної роботи за модулями та темами	**Форма контролю**	**Максимальна кількість балів**
МОДУЛЬ 4. СИСТЕМНІСТЬ ПРАВА.		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7.		
Тема 13. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Тема 14. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.		
Тема 15. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Тема 16. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Загальна кількість балів за всі теми Модулю 4 є середнім арифметичним балів, які отримані здобувачем за кожну тему змістових модулів 7 і 8		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота № 4	25
Разом за Модуль 4		**50**
МОДУЛЬ 5. ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВА.		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9.		
Тема 17. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота або реферат, практичний кейс	10

Тема 18. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10.		
Тема 19. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Тема 20. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Загальна кількість балів за всі теми Модулю 5 є середнім арифметичним балів, які отримані здобувачем за кожну тему змістових модулів 9 і 10		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота № 5	25
Разом за Модуль 5		**50**
МОДУЛЬ 6. ВПЛИВ ПРАВА НА ПОВЕДІНКУ ЛЮДЕЙ.		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11.		
Тема 21. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Тема 22. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 12.		
Тема 23. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота та практичний кейс	10
Тема 24. Семінарське заняття	Активність роботи на семінарському занятті	15
Самостійна робота здобувачів	Письмова робота або реферат, практичний кейс	10
Загальна кількість балів за всі теми Модулю 6 є середнім арифметичним балів, які отримані здобувачем за кожну тему змістових модулів 11 і 12		
Модульний контроль	Модульна контрольна робота № 6	25
Разом за Модуль 6		**50**
Загальна кількість балів між модулями вираховується як середнє арифметичне між балами, що отримані здобувачем за кожен змістовий модуль		
Підсумковий рейтинг за модулі		**50**
Підсумковий контроль	**Екзамен**	**50**
РАЗОМ		**100**

Критерії оцінювання.

1. Активність на семінарських заняттях:
- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – від 1 до 5 балів
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – від 6 до 11 балів
- відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – від 12 до 15 балів

2. Виконання письмових робіт або рефератів:
- не підготував письмової роботи або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів
- підготував завдання, але виконав його формально, частка підготовленого тексту не є унікальною, здобувач погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – від 1 до 5 балів
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною – від 6 до 10 балів

3. Модульна контрольна робота:
- Контрольна робота містить тестові завдання ІІ та ІІІ рівня складності, оцінюється від 0 до 25 балів

4. Іспит:
- на іспиті здобувач відповідає на 3 запитання, які максимально оцінюються в 50 балів. Вимоги до оцінювання відповідей відповідають загально академічним

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форма навчання в 1 семестрі (залік)

Оцінювання семінарів									*Контрольна робота*	**Разом**
5	5	5	5	5	5	5	5	5	55	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі заочної форма навчання в 2 семестрі (екзамен)

Оцінювання семінарів									*Контрольна робота*	*Іспит*	**Разом**
3	3	3	3	3	3	3	3	3	23	50	100

Критерії оцінювання.

1. Активність на семінарських заняттях:

- не відвідав практичне заняття або відвідав, але не брав участь в обговоренні матеріалу, не виконав домашнього завдання – 0 балів
- відвідав, не виявив ініціативи щодо обговорення матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії припустився суттєвих помилок, не виявив здатності до аналітичного мислення – 1 бал
- відвідав, проявив ініціативу щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував здатність до аргументації власної думки, але не до інноваційних рішень поставлених завдань – 2 бали (1 семестр), від 2 до 3 балів (2 семестр)
- відвідав, проявив значну активність щодо обговоренні матеріалу та (або) презентації результатів виконання домашнього завдання, в інтерактивній взаємодії продемонстрував високий рівень здатності до аргументації власної думки та до інноваційних рішень поставлених завдань – 3 бали (1 семестр), від 4 до 5 балів (2 семестр).

2. Виконання контрольної роботи:
- не підготував письмової роботи або в якості виконаного завдання подав текст, що містить 80 або більше відсотків плагіату – 0 балів
- підготував завдання, але виконав його формально, частка підготовленого тексту не є унікальною, здобувач погано орієнтується у власному тексті, не може узагальнити результатів роботи – від 1 до 35 балів (І семестр); від 1 до 15 балів (ІІ семестр)
- роботу підготовлено вчасно, вона відповідає поставленим завданням, є самостійною – від 36 до 55 балів (І семестр); від 16 до 23 балів (ІІ семестр)

3. Іспит:
- на іспиті здобувач відповідає на 3 запитання, які максимально оцінюються в 50 балів. Вимоги до оцінювання відповідей відповідають загально академічним

8. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни: робоча програма навчальної дисципліни, анотація навчальної исципліни, методичні рекомендації для виконання практичних робіт, ілюстративні матеріали (слайди); додаткові навчальні, навчально-методичні, наукові матеріали, законодавчі та нормативно-правові акти для вивчення дисципліни, тестові завдання для модульного контролю, підсумкові екзаменаційні тестові завдання.

9. Методи навчання та форм оцінювання

При викладанні дисципліни застосовуються наступні методи навчання:
МН1 – словесний метод (лекція, проблемне викладання, дискусія, співбесіда тощо)
МН3 – стимулювання та мотивація навчання (зацікавлення у навчанні і відповідальності)
МН4 – письмовий, усний, практичний контроль та самоконтроль
МН6 – самостійна робота і робота під керівництвом викладача (аспект управління навчанням)
МН7 – наочні (презентація, ілюстрація, демонстрація, спостереження)
МН8 – практична робота (практичні та семінарські заняття, розрахункові, тренінги, тренінги навичок, творчі завдання, есе, графічні, технічні)
МН9– робота з навчально-методичною літературою та науково-публіцистичними джерелами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання та захист реферату)
МН11 – ситуацій, метод «прес», робота в парах
МН14 – проектів, кейс-метод, моделювання
МН17 – брейнстормінг (мозковий штурм), ігрові (дидактична гра, ділові ігри, імітаційні ігри)

Словесні і наочні використовуються під час лекцій, семінарів та інструктажів, Під час проведення лекцій використовуються такі словесні методи як розповідь, пояснення та наочні методи: ілюстрація, демонстрація. Перед проведенням семінарських занять

викладачем проводиться інструктаж.

Під час проведення семінарських занять застосовуються наочні спостереження та словесні бесіди: вступні, поточні, репродуктивні, евристичні, підсумкові; здобувачами виконуються вправи: тренувальні, творчі, усні, практичні, технічні.

Робота в малих групах використовується з метою активізації роботи здобувачів при проведенні семінарських і практичних занять.

*Семінар-дискусія (*круглий стіл) передбачає обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки використовуються для розв'язання складних завдань за дуже обмежений час. Суть його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів та послуг.

Кейс-метод дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Форми оцінювання:

ФО1 – за спостереження, аналіз результатів виконання самостійних завдань та практичних робіт

ФО2 – за тестові завдання

ФО3 – аналіз відповідей під час заліків та іспитів

ФО4 – супервізія, аналіз контрольних робіт

ФО6 – за публічний захист

ФО7 – за зміст і форму презентації результатів виконаних завдань та досліджень

ФО8 – за участь у науково-практичних заходах

ФО9 – за розв'язання завдань на прикладі реальних об'єктів (кейс-ситуації, ділові ігри, тренінги тощо)

ФО10 – за комплексність звіту (реферату, есе тощо)

ФО11 – за роботу в команді

ФО12 – за використання сучасних інформаційних технологій

ФО13 – за творчий підхід в процесі наукового пошуку

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна система	Оцінка ECTS	Оцінка за національною системою
		екзамен, диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Навчальні ресурси

Основна рекомендована література

1. Віхров О. П. Теорія держави і права: курс лекцій: навч. посіб. / Віхров О. П., Віхрова І. О. ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. - Чернігів : Десна Поліграф, 2015. - 303 с.
2. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і табл. / Т. Г. Каткова.
- 2-ге вид., допов. - Харків : Право, 2020. - 94 с
3. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навч. посіб. для студентів ВНЗ / М. В. Кравчук ; Тернопіл. нац. екон. ун-т, Юрид. ф-т, Каф. теорії та історії держави і права. - 3-тє вид., змін. і допов. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 523 с.
4. Крестовська Н.М. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Одес. держ. ун- т внутр. справ. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 581 с
5. Лук'янов Д.В. Теорія держави і права : посіб. для підгот. до іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський ; за заг. ред. О. В. Петришина. - Харків : Право, 2018. – 193 с.
6. Северінова О. Б. Теорія держави і права: навч. посіб. / О. Б. Северінова ; МВС України, Донец. юрид. ін-т. - Київ : Дакор, 2021. - 103 с.
7. Теорія держави і права : підруч. для студентів ВНЗ / кол. авт. ; керівник авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю. А. Ведєрніков ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Ун-т сучас. знань. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Дніпропетровськ : Ліра, 2015. - 467 с
8. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. - 415 с.
9. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Гусарєва С. Д., д-ра юрид. наук, проф. Тихомирова О. Д. ; Нац. акад. внутр. справ., Каф. теорії держави та права . - Київ : Освіта України, 2017. - 316 с.
10. Теорія держави та права: навч. посіб. / [В. П. Власенко та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Гусарєва С. Д. ; Нац. акад. внутр. справ, Каф. теорії держави та права. - Київ : 7БЦ, 2023. - 469 с.
11. Теорія держави і права: підручник / [В. М. Марчук та ін.] ; за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. Л. В. Ніколаєвої, д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Гуржія ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2021. - 423 с.
12. Теорія права: навч.-метод. комплекс [забезп. викладання навч. дисципліни для студентів в галузі знань 08 Право спец. 081 Право] / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Навч.-наук. ін-т права, Каф. теорії та історії права та держави. - Київ : Людмила, 2024 . Ч. 1 : Теорія держави / [упоряд. С. В. Бобровник та ін.]. - 2024. - 167 с.
13. Тополевський Р.Б. Теорія держави і права : навч. посіб. / Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2020. - 267 с
14. Тополь Ю. О. Теорія держави і права : курс лекцій / Ю. О. Тополь ; Хмельниц. ун-т упр. та права. - Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2014. - 403 с.
15. Шевченко А.Є. Навчальний посібник з дисципліни «Теорія держави і права» / Шевченко А. Є., Старостюк А. В. ; Ун-т держ. фіскал. служби України, Навч.-наук. ін-т права, Каф. теорії права та держави. - Вінниця : Нілан, 2017. - 271 с.
16. Шмоткін О.В. Теорія держави і права : підручник / О. В. Шмоткін ; Нац. акад. Служби безпеки України. - Київ : Нац. акад. СБУ, 2016. - 432 с.
17. Шульга А.М. Теорія держави і права: навч. посіб.: кн.-конспект / А. М. Шульга. - Харків : Майдан, 2025. - 675 с.

Допоміжна рекомендована література

1. Бібліографічний покажчик для написання курсових та наукових робіт з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» (для здобувачів вищої освіти Навчально-наукового

інституту права та інноваційної освіти та Навчально-наукового інституту заочного навчання та підвищення кваліфікації) / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., Заслуж. юриста України Лариси Наливайко ; [уклад.: Л. Р. Наливайко [та ін.] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Каф. загальноправ. дисциплін. - Дніпро : ДДУВС, 2022. - 359 с.
2. Білінгвальний термінологічний словник з навчальної дисципліни «Теорія держави і права» / [уклад.]: Т. К. Дацюк, М. О. Кравцова, І. С. Лопатинська ; Донец. держ. ун-т внутр. справ, Криворіз. навч.-наук. ін-т. - Кривий Ріг : Козлов Р. А. [вид.], 2023. - 47 с
3. Богів Я. С. Народний суверенітет: правова теорія та державотворча практика : монографія / Я. С. Богів ; [наук. ред. О. В. Скрипнюк]. - Київ : Видавництво Людмила, 2019. - 415 с.
4. Загоруй І.С. Теорія держави та права: навчальні матеріали для підготовки до державного іспиту : метод. рек. / І. С. Загоруй, Л. М. Загоруй ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. - Сєвєродонецьк : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. - 451 с.
5. Зозуля Є.В. Теорія держави і права: підготовка до державної атестації : навч. посіб. / [Є. В. Зозуля, І. В. Іванов, А. В. Гончаров ; за заг. ред. Є. В. Зозулі] ; Донец. юрид. ін-т. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. - 163 с.
6. Кравчук М.В. Проблеми теорії держави і права (опорні конспекти): навч. посіб. / М. В. Кравчук ; Терноп. нац. екон. ун-т, Юрид. ф-т, Каф. теорії та історії держави і права. - Вид. 3-тє, змін. і допов. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 419 с.
7. Курилюк Ю.Б. Державний кордон і правопорядок (законодавство, теорія, практика) : монографія / Ю. Б. Курилюк ; [відп. ред. В. К. Матвійчук]. - Київ : Дакор, 2020. - 445 с.
8. Правотворчість та правозастосування у демократичній державі: теорія і практика: зб. матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. : тези наук. доп. (3 жовт. 2019 р.) / "Правотворчість та правозастосування у демократичній державі: теорія і практика", міжнародна юридична науково-практична конференція (2019 ; Київ). - Київ : Редакція "ТПУ", 2019. - 105 с.
9. Сердюк Н. А. Розбудова України як соціальної, правової держави: теорія та практика : монографія / Сердюк Н. А. - Київ : Видавництво Людмила, 2019. - 419 с.
10. Сучасні інститути держави та права: актуальні питання теорії та практики : монографія
11. / [Ю. Л. Бошицький та ін.] ; за заг. ред. проф., заслуж. юриста України Ю. Л. Бошицького ; Київ. ун-т права НАН України. - Львів : СПОЛОМ, 2015. - 439 с.
12. Сухонос В.В. Держава: питання теорії (загальний і конституційно-правовий аспекти): монографія / В. В. Сухонос. - Суми : Університетська книга, 2015. - 344 с.
13. Теорія держави та права : практикум / [Є. В. Білозьоров та ін.] ; Нац. акад. внутр. справ, Каф. теорії держави і права. - Київ : Маслаков, 2018. - 164 с
14. Теорія держави і права. Збірник тестових завдань: навч.-метод. посіб. / Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2019 . Ч. 2 / [В. О. Боняк та ін.]. - 2020. - 119 с.
15. Шмоткін О.В. Актуальні проблеми теорії держави і права: підручник / О. В. Шмоткін ; Нац. акад. Служби безпеки України. - Київ : НА СБУ, 2019. - 275 с.
16. Ярмол Л. В. Теорія держави і права : практикум для студентів ден. форми навчання першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 081 «Право» / [Л. В. Ярмол, М. С. Кельман]. - Львів : Галицька видав. спілка, 2022. - 115 с.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України - http://rada.gov.ua;
2. Офіційний портал Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського- http://www.nbuv.gov.ua;
3. Інтернет-сайт Юридичних науково-практичних конференцій «Актуальна юриспруденція» - http://legalactivity.com.ua;
4. Інтернет-сторінка електронної бібліотеки Академії- http://socosvita.kiev.ua/educational/library.